ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

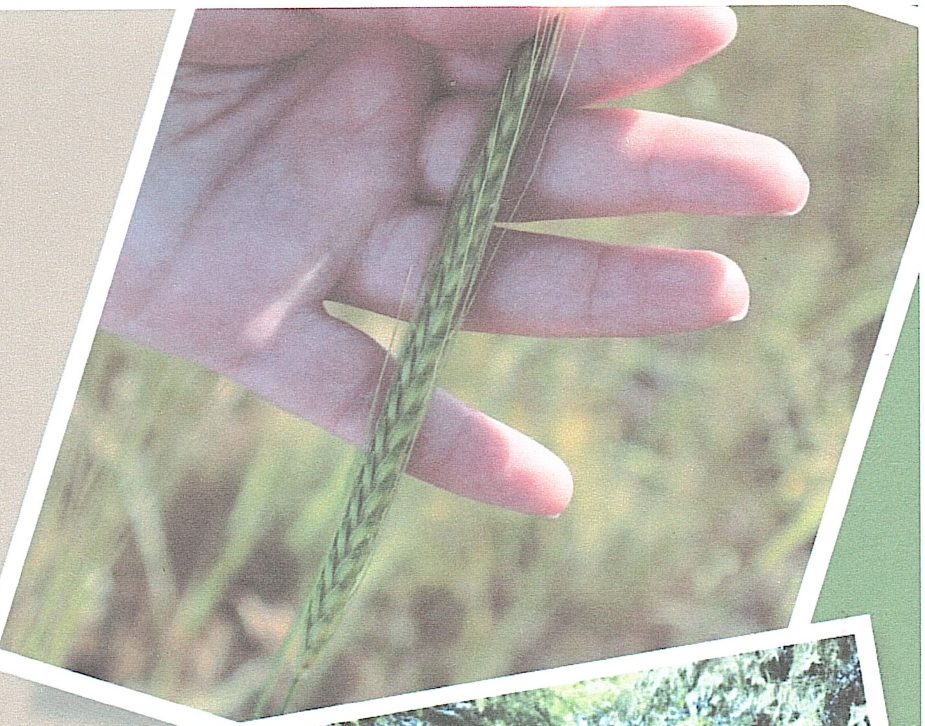

«Արգելոցապարկային համալիր» ՊՈԱԿ-ում 2026թ-ի առաջին կիսամյակի ընթացքում կատարված աշխատանքների

ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

(010) 688204

reserveparksnco@env.am

«Արգելոցապարկային համալիր» ՊՈԱԿ-ում
2026թ-ի առաջին կիսամյակի ընթացքում կատարված աշխատանքների
ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

«Արգելոցապարկային համալիր» ՊՈԱԿ-ի /այսուհետ Կազմակերպություն/ ենթակայությամբ գործող՝ ԲՀՊՏ և ԲՊՏ տարածքներում 23598.62 հա մակերեսով տարածքի մոնիթորինգի, խնամքի, իրականացված միջոցառումների և կատարված աշխատանքների մասին՝

1. **«Էրեբունի» պետական արգելոց 118.75 հա ստեղծվել է 1981թ**
2. **«Որդան կարմիր» պետական արգելավայր 219.85 հա ստեղծվել է 1987թ**
3. **«Հանքավանի ջրաբանական» պետական արգելավայր 5202.86 հա ստեղծվել է 2009թ**
4. **«Ջերմուկի ջրաբանական» պետական արգելավայր 17.369.73 հա ստեղծվել է 2009թ**
5. **«Զիկատար» պետական արգելավայր 150 հա ստեղծվել է 2010թ**
6. **Ստեփանավանի «Սոճուտ» դենդրոպարկ 35 հա հիմնադրվել է 1933թ**
7. **Վանաձորի «Ժ. Սարուխանյանի անվան» դենդրոպարկ 1.944 հա հիմնադրվել է 1935թ**
8. **Բերդի «Սորաններ» դենդրոպարկ 62.17 հա հիմնադրվել է 1962թ**
9. **Իջևանի «Դենդրոպարկ» 14.6 հա հիմնադրվել է 1962թ**
10. **«Ջրվեժ» անտառպարկ 423.72 հա հիմնադրվել է 1977թ**

1. **Իրականացվելել են մոնիթորինգի և խնամքի միջոցառումներ՝**

Կազմակերպության ենթակայությամբ գործող տարածքներում մաքրվել են ճանապարհները, էտվել են ծառերի չորացած ճյուղերը: Տնկարանում դրվել են կտրոններ և ցանվել սերմեր:

Լրացման կարգով «Զիկատար» պետական արգալավայրի պտղատու այգու տարածքում, Ստեփանավանի «Սոճուտ», Բերդի «Սորաններ» դենդրոպարկերում և «Ջրվեժ» անտառպարկում տնկվել են Գիհիի-Juniperus, Խեժափիճու-Larix, Մայրու-Cedrus, Մետասեքվոյայի- Sequoiadendron, Կեչու-Betula, Տանձենու-Pyrus, Բարդու-Populus, Հացենու-Fraxinus, Եղրևանու-Syringa, Բաղրջուկի-Hibiscus տնկիներ:

«Արգելոցապարկային համալիր» ՊՈԱԿ-ի 2026 թվականի «Գիտական ուսումնասիրությունների, անտառտնտեսական աշխատանքների կատարում» ծրագրի շրջանակներում Կազմակերպության ենթակայությամբ գործող «Էրեբունի» պետական

արգելոցում, «Որդան կարմիր» պետական արգելավայրում, դենդրոպարկերում և անտառպարկում իրականացվել է մոնիթորինգ, արգելոցի վիճակի վերաբերյալ, վայրի ցորենների և ՀՀ Կարմիր գրքում գրանցված տեսակների աճի և զարգացման վիճակի գնահատում արգելոցի և հարակից տարածքներում, ֆլորայի ուսումնասիրություն, դենդրոֆլորայի տեսակային կազմի ուսումնասիրություն, նոր ծառաթփատեսակների ներմուծում և կլիմայավարժեցում:

2. Կազմակերպության տարածքում գիտաճանաչողական գիտաարտադրական, էկոկրթական և հասարակության իրազեկման մակարդակի բարձրացմանն ուղղված միջոցառումներ ԲՈՒՀ- երի և ուսումնական հաստատությունների հետ՝

2.1. Գիտաարտադրական պրակտիկաների կազմակերպում և պայմանագրերի կնքում՝ անցկացվել է

- Կազմակերպության ենթակայությամբ գործող «Ջրվեժ» անտառպարկում անցկացվել է արտադրական պրակտիկա ՀՊՄՀ կենսաբանության քիմիայի և աշխարհագրության ֆակուլտետի «Աշխարհագրություն» մասնագիտության մագիստրատուրա առաջին կուրսի ուսանողու հետ:
- «Արգելոցապարկային համալիր» ՊՈԱԿ-ի ենթակայությամբ գործող «Ջրվեժ» անտառպարկում Նոր Գեղիի գյուղատնտեսական քոլեջի «Վայրի բույսերի հավաք և մշակություն» մասնագիտության 3-րդ կուրսի թվով 8 ուսանողների մասնակցությամբ անցկացվել է արտադրական պրակտիկա:
- Համագործակցության շրջանակներում Երևանի պետական համալսարանի Աշխարհագրության և երկրաբանության, ինչպես նաև Կենսաբանության ֆակուլտետների ուսանողները իրենց արտադրական պրակտիկան անցկացրել են Կազմակերպության ենթակայությամբ գործող «Ջրվեժ» անտառպարկում: Պրակտիկայի ընթացքում թվով 15 ուսանողների համար կազմակերպվել է ուսուցողական շրջայց, իրականացվել են բուսաբանական ուսումնասիրություններ, դաշտային հետազոտություններ, բույսերի տեսակների ճանաչում և տվյալների հավաքագրում:

2.2. Բնակչության շրջանում էկոլոգիական իրազեկություն և էկոկրթություն՝

- Ս/թ. մարտի 21-ին՝ Անտառների միջազգային օրվա կապակցությամբ, «Արգելոցապարկային համալիր» ՊՈԱԿ-ի կողմից կազմակերպվել և

իրականացվել է «ԷԿՈ-ՀԵՏԱԽՈՒԶՈՒԹՅՈՒՆ» 2 կրթական միջոցառում-մրցույթը: Միջոցառմանը մասնակցել են Հայաստանի ազգային ագրարային համալսարանի Ա. Քոչինյանի անվան գյուղատնտեսական քոլեջի, Հայաստանի պետական մանկավարժական համալսարանի, Կոտայքի տարածաշրջանային պետական քոլեջի ուսանողները, ինչպես նաև Կոտայքի մարզի Ողջաբերդի միջնակարգ դպրոցի աշակերտները: Միջոցառմանը ներկա է գտնվել նաև Շրջակա միջավայրի նախարարության բնության հատուկ պահպանվող տարածքների և կենսաբազմազանության քաղաքականության վարչության ներկայացուցիչը, ով իր մասնագիտական աջակցությամբ նպաստել է մրցույթի արդյունավետ կազմակերպմանը և մասնակիցների աշխատանքների գնահատման գործընթացին: Մրցույթի շրջանակում մասնակիցները ներկայացրել են իրենց կողմից պատրաստված տեսանյութերը՝ կազմակերպության կողմից առաջարկված բնապահպանական թեմաների շուրջ: Ներկայացված աշխատանքներն աչքի են ընկել ստեղծագործական մոտեցումներով, արդիականությամբ և բարձր որակով: Միջոցառման ավարտին բոլոր մասնակիցները պարգևատրվել են շնորհակալագրերով՝ ակտիվ մասնակցության և նախաձեռնողականության համար, իսկ առավել աչքի ընկած մասնակիցները՝ նաև խրախուսական նվերներով: Իրականացված միջոցառումը ևս մեկ անգամ ընդգծել է բնապահպանական կրթության կարևորությունը և երիտասարդների ակտիվ ներգրավվածության նշանակությունը շրջակա միջավայրի պահպանության գործում:Միջոցառմանը մասնակցել են թվով 25 մասնակիցներ:

- Ս/թ. ապրիլի 22-ին՝ Երկրի օրվա կապակցությամբ, Կազմակերպության և Հայրենադարձության և ինտեգրման կենտրոնի համագործակցությամբ «Ջրվեժ» անտառպարկում կազմակերպվել է բնապահպանական կրթական միջոցառում՝ նախատեսված հայրենադարձ երեխաների համար:

  Միջոցառմանը մասնակցել են 15 հայրենադարձ երեխա՝ ծնողների ուղեկցությամբ, որոնք ժամանել էին տարբեր երկրներից՝ Գերմանիայից, Մեծ Բրիտանիայից, Լատվիայից, Իսրայելից, Ռուսաստանից և Ուկրաինայից: Ծրագրի շրջանակում իրականացվել է ճանաչողական և բնապահպանական շրջայց, որի ընթացքում մասնակիցները ծանոթացել են անտառպարկի բնական միջավայրին, տեղական բուսական և կենդանական աշխարհին, ինչպես նաև կենսաբազմազանության պահպանության կարևորությանը: Մասնագետների ուղեկցությամբ ներկայացվել են բնության պահպանության և էկոհամակարգերի հավասարակշռության վերաբերյալ տեղեկատվական նյութեր: Միջոցառման կարևոր բաղադրիչներից է եղել ծառատունկը, որի ընթացքում երեխաները տնկել են ծառեր՝ նպաստելով շրջակա միջավայրի բարելավմանը: Բացի այդ, տեղադրվել են երեխաների կողմից նախապես պատրաստված և ձևավորված թռչնաբներ՝ նպաստելով թռչունների համար բարենպաստ կենսապայմանների ստեղծմանը: Իրականացված նախաձեռնությունը նպաստել է մասնակիցների

բնապահպանական գիտելիքների ընդլայնմանը և բնության հանդեպ պատասխանատու վերաբերմունքի ձևավորմանը: Միջոցառմանը մասնակցել են թվով 30 մասնակիցներ:

- Ս/թ. մայիսի 1-ին հանդիսավոր կերպով մեկնարկել է Ստեփանավանի «Սոճուտ» դենդրոպարկի զբոսաշրջային սեզոնը: Միջոցառման շրջանակում ներկայացվել են դենդրոպարկում իրականացված բարեկարգման և ենթակառուցվածքային զարգացման աշխատանքները, մասնավորապես՝ տեղադրվել են տեղեկատվական ցուցանակներ և ուղղորդող քարտեզ, ծառատեսակների անվանական պիտակներ, կառուցվել է սանհանգույց, ստեղծվել է ծառատեսակների վաճառքի առանձնացված անկյուն: «ԱՐՖԻՆ» վարկային կազմակերպության աջակցությամբ տարածքում տեղադրվել են թռչնի բներ: Միջոցառմանը մասնակցած դպրոցականների ներգրավմամբ իրականացվել է շաբաթօրյակ, իսկ համայնքի արվեստի դպրոցի սաների երաժշտական կատարումները նպաստել են միջոցառման տոնական մթնոլորտի ձևավորմանը: Օրվա ավարտին կազմակերպվել է ծառատունկ, որի ընթացքում տնկվել են մայրու և կեչու տնկիներ: Միջոցառմանը մասնակցել են թվով 60 մասնակիցներ:
- Ս/թ. հունիսի 05-ի Շրջակա միջավայրի համաշխարհային օրվա կապակցությամբ «Զիկատար» պետական արգելավայրում կազմակերպվել և անցկացվել է էկոկրթական միջոցառում՝ համայնքի երիտասարդների մասնակցությամբ, որի ընթացքում ներկայացվել են շրջակա միջավայրի պահպանության հիմնախնդիրները, արգելավայրի դերը կենսաբազմազանության պահպանության գործում, իրականացվել են ճանաչողական և գործնական բնապահպանական ակտիվություններ, ինչպես նաև ցուցադրվել է Հայաստանի կենսաբազմազանությանը նվիրված ճանաչողական ֆիլմ՝ նպաստելով մասնակիցների բնապահպանական գիտելիքների և իրազեկվածության բարձրացման: Միջոցառմանը մասնակցել են թվով 15 մասնակիցներ:

ՊԱՀՊԱՆԵՔ
ԿԵՆՍԱԲԱԶՄԱԶԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ
LET'S PRESERVE BIODIVERSITY

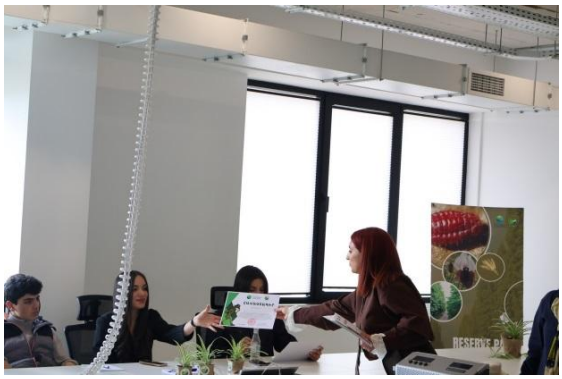

2.3 Ռեկրեացիայի կամ հանգստի կազմակերպմանն ուղղված միջոցառումներ

- Կազմակերպության ենթակայությամբ գործող «Ջրվեժ» անտառպարկում կազմակերպության գիտաշխատողների կողմից իրականացվել են ինտենսիվ էկոկրթական շրջայցեր՝ նախատեսված տարբեր տարիքային խմբերի և կրթական

հաստատությունների համար: Շրջայցերին մասնակցել են «Դեղին արտույտ» մանկապարտեզի, «Հայ Ասպետ» և ՄՍՀԿ հարավային դպրոցների, Ջրվեժի, Ջրառատի, Երևանի թիվ 41, 77, 130, 158, 169, 181, 197 և Շիրազի անվան թիվ 169 դպրոցների, «Արեգնազան», «Փոքրիկ Իշխան», «Մխիթար Սեբաստացի» և «Անատոլ Ֆրանսի անվան ֆրանսիական» կրթահամալիրների, Երևանի պետական համալսարանի Աշխարհագրության և երկրաբանության ֆակուլտետի, Երևանի պետական բժշկական համալսարանի, Երևանի թատրոնի և կինոյի պետական ինստիտուտի, Երևանի պետական տեխնոլոգիական քոլեջի, «Շառլ Ազնավուրի անվան մշակույթի և արվեստի» և «Ինֆորմատիկայի» քոլեջների, «Իմ ուղին», «Գիտակներ», «Աուտիզմ» ազգային հիմնադրամի, «Գառնիի արվեստի, մշակույթի և սպորտի», «Իմ Երազ», «Մանուկների ինքնազարգացման և առաջնթացի», «Շիվեր», «Ռեֆերանս լաբորատոր» կենտրոնների, «Էկոկրթարան»-ի և «Լեռնամանիա» արշավական ակումբի սաների, ուսանողների, շահառուների և այցելուների ներկայացուցիչները:
Շրջայցերին ընդհանուր մասնակցել է ընդհանուր 1,579 /111 խումբ/ սան, ուսանող և այցելու:

2.4 Էկոզբոսաշրջության զարգացմանն ուղղված միջոցառումներ

- Կազմակերպության ենթակայությամբ գործող Ստեփանավանի «Սոճուտ» դենդրոպարկը հյուրընկալել է Ռուսաստանի Դաշնության Մոսկվայի պետական համալսարանի դասախոսական կազմին և աշխարհագրության ֆակուլտետի ուսանողների մի խմբի/թվով՝ 20 մասնակից/: Այցի ընթացքում ուսանողները ծանոթացել են դենդրոպարկի կենսաբազմազանությանը, բնական առանձնահատկություններին և աշխարհագրական դիրքին: Այցի նպատակն է ուսանողների կողմից ստեղծել դենդրոպարկի տուրիստական քարտեզներ և թվային մոդելներ, որոնք հետագայում կտրամադրվեն դենդրոպարկին՝ զբոսաշրջային և կրթական նպատակներով օգտագործման համար:
- Կազմակերպության ենթակայությամբ գործող Ստեփանավանի «Սոճուտ» դենդրոպարկում մշակվել, պատրաստվել և տեղադրվել են տեղեկատվական ցուցանակներ և զբոսաշրջային քարտեզ, որոնք նպաստում են այցելուների արդյունավետ կողմնորոշմանը, երթուղիների հասանելիության բարձրացմանը և դենդրոպարկի բնական ու զբոսաշրջային արժեքների վերաբերյալ իրազեկվածության ապահովմանը:
- 2026 թվականի առաջին կիսամյակի ընթացքում Կազմակերպության ենթակայության տակ գտնվող «Ջրվեժ» անտառպարկում ունեցել ենք թվով 16971, Ստեփանավանի «Սոճուտ» դենդրոպարկում՝ թվով 31284, Բերդի «Սորաններ» դենդրոպարկում՝ թվով 680 և «Ձիկատար» պետական արգելավայրում թվով՝ 100 այցելուներ:

2.5. Հասարակության լայն մասսաների իրազեկվածությանն ուղղված միջոցառումներ՝

- Կազմակերպության ենթակայությամբ գործող «Էրեբունի» պետական արգելոցի մասին նկարահանվել է ճանաչողական-վավերագրական ֆիլմ՝ նվիրված Կենսաբազմազանության մասին կոնվենցիայի կողմերի 17-րդ համաժողովին (COP17), որի նպատակն է ներկայացնել արգելոցի բացառիկ բնապահպանական նշանակությունը, կենսաբազմազանության պահպանության գործում ունեցած դերը և այնտեղ պահպանվող վայրի ցորենների համաշխարհային արժեքը՝ որպես մշակովի հացահատիկային բույսերի կարևորագույն գենետիկական պաշարի:

2. **«Էրեբունի» պետական արգելոցում և հարակից տարածքներում, ՀՀ կարմիր գրքում գրանցված տեսակների գիտական ուսումնասիրություն, մոնիթորինգի իրականացում՝**

Իրականացվել է գիտարշավ «Էրեբունի» պետական արգելոցում: Գիտարշավը իրականացվել է երթուղային եղանակով, որի ընթացքում արձանագրվեց, որ վայրի ցորենների բուսուտները տեղ-տեղ նոսր էին, իսկ որոշ հատվածներում ավելի խիտ էին հանդես գալիս, վերջիններիս բարձրությունը 50-80 սմ էր: Հացազգիների հատիկները գտնվում էին կաթնային հասունացման փուլում, երթուղային ճանապարհներով անցնելիս գրանցվեցին՝ Հացազգիներից-Poaceae Ցորեն արարատյանի-Triticum ararticum Jakubz, Ցորեն ուրարտուի - Tritikum urartu- Tumanyan ex Gandilyan, Ցորեն բեոտական կամ վայրի միահատիկի-Triticum boeoticum Boiss, Այծակն գլանաձև- Aegilops cilingrica Host, որոնք ուղեկցվում էին Փետրախոտով-Stipa և Բարդածաղկավորների-Asteraceae ընտանիքի Կանգար վարդագույն-Gundelia rosea տեսակով: Ցորենների բուսուտների մեջ այս տարի արձանագրվեց Գաղձի-Cuscuta մի քանի օջախներ: Արգելոցում օջախներով հանդիպեցին Տերեփուկ երևանյան-Centaurea erivanensis և Վարդատերեփուկ մուշկային-Amberboa moschata տեսակները: Նախորդ տարիների համեմատ Վարդատերեփուկի ցողունները ավելի կարճ էին: Կանգար վարդագույնը լայն տարածված էր արգելոցի հարակից տարածքում: Գիտարշավի ընթացքում հավաքվել է 17 թերթ հերբարիում, վերանայվում են տեսակայն կազմի ցուցակները:

4. **«Որդան կարմիր» պետական արգելավայի ֆլորայի և ֆաունայի ուսումնասիրություն: Որդան կարմիր միջատի հաշվառում՝**

Իրականցվել է ֆլորայի ուսումնասիրություն «Որդան կարմիր» պետական արգելավայրի երկու տեղամասերում: Ջրառատի տեղամասում իրականացված ֆլորայի

ուսումնասիրության ընթացքում գրանցվեց, որ Հացազգիներից- Poaceae Որդանախոտ աղասերը-Aeluropus littoralis նոր էր տերևակալել, արձանագրվեց, որ Ջրառատի տեղամասում Եղեգը Phragmites գերակշռում է մյուս բուսատեսակներին: Բարդածաղկավորներից -Asteraceae Եռակողմասերմիկ անհոտը - Tripleurospermum inodorum (L.) Sch.Bip. ծաղկել էր կղզյակներով:

Տեղացած անձրևների հետևանքով Ջրառատի տեղամասում առկա էին ջրափոսեր:

Ուսումնասիրությունների շրջանակներում դրվել են 4 փորձահրապարակներ, որոնք նշվել են քարտեզի վրա՝ J1, J2, J3, J4:

- J1-փորձահրապարակում հաշվառվեց 5 տեսակ, որտեղ գերակշռում էին Թելուկազգիներից - Chenopodaceae՝ Բազմոտնուկ դաշտայինը Polycnemum arvense L.- 19 բույս, Հացազգիներից - Poaceae՝ Եղեգը – Phragmites 16 բույս:
- J2 փորձահրապարակում հաշվառվեց 7 տեսակ, որտեղ Թելուկազգիներից - Chenopodaceae՝ Բազմոտնուկ դաշտայինը Polycnemum arvense L. – 27 բույս, Հացազգիներից - Poaceae՝ Եղեգը – Phragmites 20 բույս:
- J3 փորձահրապարակում հաշվառվեց 5 տեսակ, Հացազգիներից – Poaceae ՝ Aeloropus littoralis- Որդանախոտ աղասերը 19, Եղեգը – Phragmites 9 և Թելուկազգիներից - Chenopodaceae՝ Բազմոտնուկ դաշտայինը Polycnemum arvense L. 19:
- J4 փորձահրապարակում հաշվառվեց 5 տեսակի բույս Հացազգիներից – Poaceae՝ Aeloropus littoralis- Որդանախոտ աղասերը 35 և Թելուկազգիներից - Chenopodaceae՝ Բազմոտնուկ դաշտայինը Polycnemum arvense L. 21 հատ:

Արազափի տեղամասում Որդանախոտի օջախները ավել շատ էին տարածված: Մասսայական տարածված էր Խաչածաղկավորներից-Brassicaceae՝ Կոտեմ խմրուկ բանջարը Lepidium perfoliatum L., համեմատաբար ավելի քիչ քանակներով հանդես էին գալիս՝ Հացազգիներից- Poaceae Որդանախոտ աղասերը – Aeluropus littoralis, Եղեգը – Phragmites, Բարդածաղկավորներից -Asteraceae Եռակողմասերմիկ անհոտը , Լոբազգիներից-Fabaceae՝ Ուխտափուշ սովորականը- Alhagi pseudoalhagi (Bieb.) Desv.:

Արազափի տեղամասում դրվել են 9 փորձահրապարակներ՝ A1, A2, A3, A4, A5, A6, A7, A8, A9 ավելի ճշգրիտ տվյալներ հավաքագրելու համար:

- A1 փորձահրապարակում հաշվառվել է 5 տեսակ, որտեղ գերակշռում էր Կոտեմ խմրուկ բանջարը Lepidium perfoliatum L. ՝ 80:
- A2 փորձահրապարակում հաշվառվել է 5 տեսակ, Կոտեմ խմրուկ բանջարը Lepidium perfoliatum L. ՝ 47,
  Որդանախոտ աղասերը – Aeluropus littoralis՝ 9:
- A3 փորձահրապարակում գերակշռում էր Որդանախոտ աղասերը – Aeluropus littoralis՝ 18, Եռակողմասերմիկ անհոտը -Tripleurospermum inodorum (L.) Sch.Bip.՝ 7:
- A4 փորձահրապարակում հաշվառվել է 6 տեսակ, որտեղ գերակշռում էին՝ Որդանախոտ աղասերը – Aeluropus littoralis՝ 18, Ուխտափուշ սովորականը- Alhagi pseudoalhagi (Bieb.) Desv.7:

- A5 փորձահրապարակում հաշվառվել է 8 տեսակ՝ Որդանախոտ աղասերը – Aeluropus littoralis՝ 21, Եղեգը – Phragmites՝ 8:
- A6 փորձահրապարակում հաշվառվել է 8 բուսատեսակ՝ Եղեգը – Phragmites՝ 21, Ուխտափուշ սովորականը- Alhagi pseudoalhagi (Bieb.) Desv.՝ 4:
- A7 փորձահրապարակում հաշվառվել է 5 տեսակ Եղեգը – Phragmites՝ 7, Որդանախոտ աղասերը – Aeluropus littoralis՝ 3:
- A8 փորձահրապարակում հաշվառվել է 7 տեսակ՝ Եղեգը – Phragmites՝ 12, Որդանախոտ աղասերը – Aeluropus littoralis՝ 9:
- A9 փորձահրապարակում հաշվառվել է 7 տեսակ՝ Որդանախոտ աղասերը – Aeluropus littoralis՝15, Եղեգը – Phragmites՝ 6:

Դրված փորձահրապարակներում նախատեսվում է աշնանը իրականացնել Որդան կարմիր-Porphyrophora hammelii միջատի հաշվառում:

5. «Ջերմուկի ջրաբանական» և «Հանքավանի ջրաբանական» պետական արգելավայրերի ֆլորայի և ֆանունայի ուսումնասիրությունների իրականացում, ջրհավաք ավազանների վիճակի գնահատում՝

2025 թվականի գիտարշավի ընթացքում «Ջերմուկի ջրաբանական» արգելավայրից և հարակից հատվածներից հավաքված բուսատեսակների նմուշների հիման վրա կազմվում են ցուցակներ:

Ֆլորայի ուսումնասիրությունների շրջանակներում կատարվում են «Հանքավանի ջրաբանական» արգելավայրի տարածքից հավաքված բուսատեսակների նմուշների ուսումնասիրություն, թարմացվում են ցուցակները, վնասված հերբարիումները թարմացվում են նորերով:

6. «Զիկատար» պետական արգելավայրում Ֆլորայի և ֆաունայի ուսումնասիրությունների իրականացում: Հիմնական անտառկազմող տեսակների ուսումնասիրություն: Տնկարանի շահագործում 1,8 հա:

Մաքրվել է արգելավայրի պտղատու այգու տարածքը, էտվել և հեռացվել են չորացած ճյուղերը: Պտղատու այգու տարածքում տնկվել են Տանձենու, Բարդու տնկիներ: Տնկարանում ցանվել են Շագանակենու և Կաղնու սերմեր:

7.Դենդրոպարկերում՝ Ստեփանավանի «Սոճուտ», Վանաձորի «Ժ. Սարուխանյանի անվան», Իջևանի «Դենդրոպարկ», Բերդի «Սորաններ» դենդրոպարկերում և «Ջրվեժ» անտառպարկում բնական ու ներմուծված ծառաթփատեսակների բազմազանության և ֆլորայի հետազոտում, տեսակային կազմի՝ տեղական և ներմուծված ծառաթփատեսակների համալրման միջոցառումներ և վիճակի գնահատում:

Ստեփանավանի «Սոճուտ» դենդրոպարկ. Դենդրոպարկի տարածքը մաքրվել է չոր բուսազանգվածից: Խնամվել են ջերմատան տարածքում դրված կտրոնները: Այս տարվա

տեղացած առատ ձյան հետևանքով կոտրվել է 2 (երկու) Եղևնի- Picea ծառատեսակներ: Ուժգին քամիների հետևանքով կոտրվել են ծառերի ճյուղեր, վնասվել են ջերմատան ապակիները վերջիններս փոխարինվել են նորերով: Փոխվել է ջերմատան հողը: Խրամատից դուրս են բերվել Դրախտավարդի (հորտենզիայի)-Hydrangea ճյուղերը և կտրոնավորվել: Հավաքված Եղևնու-Picea կոները մաքրվել են և ցանվել սերմերը: Ցանվել են նաև Քաջվարդ-Paeonia arbonea ծառանմանի սերմեր: Տնկարանում իրականացվել է քաղհան, որոշ արամատակալներ և սերմնաբուսակներ ջերմատնից տեղափոխվել են տնկարան: Դենդրոպարկ է նեմուծվել Թխկազգիների Aceraceae Թխկի արմավանման «Գարնետ» - Acer palmatum Garnet ծառատեսակը, որը նոր տեսակ է դենդրոպարկի համար: «Ջրվեժ» անտառպարկի տնկարանից դենդրոպարկ է տեղափոխվել Ոսկեծաղիկ մետաքսատերև - Chrysanthemum morifolium (Քրիզանթեմ) տեսակի բույսն՝ ծաղկային ձևավորումներ տալու նպատակով: Տնկվել են Խեժափիճիի-Larix, Մայրիի-Cedrus, Մետասեքվոյայի-Sequoiadendron, Կեչիի-Betula տնկիներ: Թարմացվում է դենդրոպարկի տեսակային կազմի ցուցակները:

Վանաձորի «Ժ. Սարուխանյանի անվան» դենդրոպարկ. 2026 թվականի տեղացած առատ ձյան հետևանքով կոտրվել է Սոճու- Pinus 1 (մեկ) ծառ:

Գիտարշավի ընթացքում գրանցվել է, որ դենդրոպարկի տարածքում ստեղծվել էին փոքրիկ ծաղկանոցներ, տարածքը խնամված էր և մաքուր: Տեսակային կազմը համալրվել էր հետևյալ 6 նոր ծառաթփատեսակներով.

Եղրևանի Մեյերի «Փալիբին» - Syringa meyeri «Palibin»
Եղևնի կանադական ձև կոնանման - Picea glauca f. Conica
Դրախտավարդ հուրանավոր (անճյուղաբուն) - Hydrangea paniculata (Stemm)
Սոճի լեռնային «Մուգհուս» - Pinus mugo «Mughus»
Թույա ծալքավոր «Վիփքորդ» (անճյուղաբուն) - Thuja plicata «Whipcord» (Stemm)
Գետնանոճի բթատերև - Chamaecyparis obtusa
Թարմացվում են տեսակային կազմի ցուցակները:

Իջևանի «Դենդրոպարկ»-ի տարածքում առկա են ընկած ծառեր, որոնք համարակալվել և արձանագրվել էին որպես չորացած ծառեր: Նախորդ տարիներից հավաքված նյութերը վերանայվում են, ճշտվում են ցուցակները: Իրականացված ուսումնասիրությունների արդյունքներով պարզվել է, որ դենդրոպարկում առկա են մի շարք չորացած արժեքավոր ծառատեսակներ: Առավելապես տուժել են բարդու, դափնեկեռասի, խեժափիճու, եղևնու, թույայի, սոճու և գետնանոճու ծառատեսակները: Չորացման հավանական պատճառներից մեկը դենդրոպարկում ոռոգման ջրի օգտագործման թույլտվության բացակայությունն է: Դենդրոպարկի տարածքը խնամված չէր. խոտածածկը հնձված չէր, իսկ բուսական մնացորդների կուտակումները, զգալիորեն դժվարացնում էին ծառատեսակներից նմուշառման և տեսակների որոշման գործընթացը:

Բերդի «Սորաններ» դենդրոպարկ. Բուսական մնացորդներից բացվել և մաքրվել են դենդրոպարկի արահետները: Մշտադալար ծառաթփատեսակները մաքրվել են ձյան շերտից:

Ձյունեջարդ է եղել 1 (մեկ) Եղևնի- Picea մշտադալար ծառատեսակ: Դրվել են Տոսախի-Buxus, Թույայի-Thuja կտրոններ, տնկվել են Հացենու-Fraxinus, Բարդու –Populus և Եղրևանու-Syringa տնկիներ:

Հնձվել է խոտածածկ տարածքը, հավաքվել են չորացած բույսերի մնացորդները, մաքրվել են արահետներն ու հանգստի տաղավարները, ինչի շնորհիվ տարածքը պահպանվել է մաքուր և այցելուների համար ապահովել հաճելի ու բարենպաստ միջավայր: Դենդրոպարկում նախորդ տարիներին տեղափոխված բուսատեսակները նույնպես գտնվում են լավ վիճակում: Մասնավորապես, 2025 թվականին դենդրոպարկ ներմուծված նոր Սոճի Արմանդիի (Pinus armandii) ծառատեսակները առողջ աճ և զարգացում է ցուցաբերել:

Դենդրոպարկի տեսակային կազմի հարստացման նպատակով Ստեփանավանի «Սոճուտ» դենդրոպարկի տնկարանից Բերդի «Սորաններ» դենդրոպարկ են տեղափոխվել երկու նոր թփատեսակներ՝ Վարդազգիների (Rosaceae) ընտանիքին պատկանող Կերիա ճապոնականը (Kerria japonica L. DC.), որն աչքի է ընկնում իր վառ դեղին ծաղիկներով, նուրբ ճյուղավորմամբ և բարձր դեկորատիվ արժեքով, ինչպես նաև Քաջվարդազգիների (Paeoniaceae) ընտանիքին պատկանող Քաջվարդ ծառանման (Paeonia arborea) տեսակը, որը հայտնի է իր խոշոր, գեղեցիկ և բուրավետ ծաղիկներով: Նոր թփատեսակների տունկը իրականացվել է լանդշաֆտային ձևավորման սկզբունքներին համապատասխան՝ ապահովելով տարածքի ընդհանուր գեղագիտական ներդաշնակությունը և ստեղծելով գեղեցիկ ու բնական լուծումներ: Թարմացվում է Դոնդրոպարկի տեսակային կազմի ցուցակները:

Կատարված աշխատանքների շնորհիվ Բերդի «Սորաններ» դենդրոպարկը շարունակել է զարգանալ որպես բնապահպանական և զբոսաշրջային կարևոր նշանակություն ունեցող կանաչ գոտի՝ նպաստելով տեղական և ներմուծված ծառաթփատեսակների պահպանմանը, ինչպես նաև բնակչության բնապահպանական իրազեկության բարձրացմանը:

«Ջրվեժ» անտառպարկ. Անտառպարկի տարածքից հավաքված հերբարիումներով ճշտվում է ֆլորայի տեսակային կազմը, թարմացվում ցուցակները: Տեղացած ձյան հեևանքով թափ են տրվել մշտադալար ծառաթփատեսակները, ճանապարները մաքրվել են ձյան շերտից: Ճանապարհամերձ հատվածները մաքրվել են բուսական մանացորդներից, էտվել են որոշ ծառերի չորացած ճյուղեր, թարմացվել բնաբաժակները և կրապատվել ծառերի բները: Ստրատիֆիկացվել են Թխկու-Acer և Ձիակասկի-Aesculus սերմերը: Հավաքվել են Սոճի ղրիմյանի - Pinus pallasiana կոներ, դրվել են Տոսախի-Buxus կտրոններ: Զոդվել են վնասված ոռոգման ջրագծերը, հնձվել է ճանապարհների խոտը և ոռոգվել ծառերը: Լրացման կարգով անտառպարկի տարածքում տնկվել են ՝ Հացենու-Fraxinus, Գիհիի-Juniperus Բաղրջուկի-Hibiscus, Տոսախի-Buxus, Վարդի-Rosa տնկիներ:

Գիտահետազոտական և կլիմայավարժեցման նպատակով ցանված, սակավաթիվ Սեքվոյա հսկայականի-Sequoiadendron giganteum, Էլդարյան սոճու-Pinus eldarica և Սոճի արմանդի- Pinus armandii 2 տարեկան սերմնաբուսակները գտնվում են լավ վիճակում:

2024 թվականին ներմուծված ՝ Սոճազգիների-Pinaceae ընտանիքին պատկանող Մայրի ատլասյան-Cedrus atlantica, Սոճի Արմանդի-Pinus Armandii և Վարդազգիների

Իրականացվում են անտառպարկի և դենդրոպարկերի տեսակային կազմի ցուցակների ճշգրտման աշխատանքներ:

8. Կազմակերպության եթակայությամբ գործող՝ «Զիկատար» պետական արգելավայրում, Ստեփանավանի «Սոճուտ», Վանաձորի «Ժ. Սարուխանյանի անվան», Իջևանի «Դենդրոպարկ», Բերդի «Սորաններ» դենդրոպարկերում և «Ջրվեժ» անտառպարկում իրականացվել է գարնանային ստուգումներ, հաշվվել է տնկանյութը, համարակալվել և պիտակավորվել են քամատապալ և ցցաչոր ծառերը, կազմվել են հաշվեգնահատման ցուցակները:

«Արգելոցապարկային համալիր» ՊՈԱԿ-ի
տնօրենի ժամանակավոր պաշտոնակատար՝ Արա Ավագյան

Կատ.՝

գիտության և էկոտուրիզմի զարգացման բաժանմունքի պետ՝ Հայարփի Գրիգորյան

գիտական աշխատող՝ Սոնա Վարդանյան